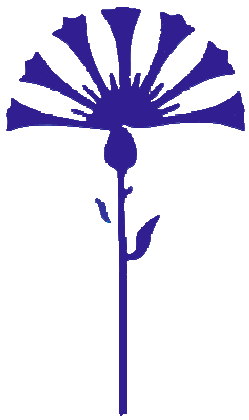

liberalerna

Miljöprogram

program

ÖVERGRIPANDE MÅL	3
MEDEL	4
KONKRETA ÅTGÄRDER	5
Åland de goda exemplens Ö	5
Åland ett Ö -land!	6
Åland - mångfaldens Ö.....	7
Åland en hälso - Ö	7
Åland, kvalitativ livsmiljö.....	9

Det största, världsomspännande miljöproblemet är växthuseffekten och klimatförändringen; för länderna runt Östersjön är övergödningen av vårt innanhav ett stort problem. Ett stort problem är vårt konsumtionsmönster som leder till att jordens resurser förbrukas och tar slut.

ÖVERGRIPANDE MÅL

Åland skall leva upp till Agenda 21 målen om en ekologiskt, socialt, demokratiskt och ekonomiskt hållbar utveckling. För att uppnå målen krävs ett samspel och en avvägning mellan olika intressen, Åland skall vara ett samhälle som utvecklas och som klarar sig i konkurrens med omgivande regioner samtidigt som slöseriet av de ändliga resurserna minimeras.

Den enskilda människan är beroende av samhällsekonomisk stabilitet för att trygga behovet av samhällsservice, av privatekonomi för att klara sitt eget uppehälle samt av en sund livsmiljö för tryggande av hälsa. God miljö är nödvändig för nuvarande och kommande generationer.

Samhällets miljöpolitik bör bedrivas i samklang med andra politikområden och bör ha god förankring hos olika aktörer i samhället. Genom delaktighet kan enskilda människor motiveras att bidra, i sitt liv eller i sin verksamhet, till ett minskat miljöslitage.

En ökad insikt om de stora miljöproblemen stärker enskilda personer att i sin vardag bygga upp livsmönster som är skonsammare för vår miljö. Små åtgärder bidrar till en större helhet.

Det politiska systemet skall utarbeta regelverk så att miljöförbättringar kan uppnås effektivt och med rimliga medel. Genom positiva åtgärder, morötter, skall samhället uppmuntra näringsidkare och privatpersoner att förändra sina verksamheter så att de blir miljömässigt hållbara.

Inom miljöpolitiken bör många åtgärder vidtas av flera aktörer i alla länder. Miljöproblemen känner inga gränser och därför bör stor vikt läggas vid samarbete inom olika organisationer och mellan olika länder. De länder som kommit längre i utvecklingen har ett ansvar att utarbeta miljövänlig teknik och solidariskt bistå utvecklingsländerna så att välfärdsbygget vilar på ekologiskt hållbara lösningar.

MEDEL

Gräsrotsaspekten viktig i miljöarbetet – Genom att förstärka insikten om att vi alla i vår vardag bidrar genom vårt agerande till resursslöseriet kan enskilda människors agerande förändras. Gräsrotsarbetet enligt Agenda 21- modellen med syftet att ändra attityderna och beteendet i vardagslivet är en verkningsfull metod, "droppen som urholkar stenen"

Landskapet har ett stort informationsansvar - Människor agerar utifrån sina insikter och kunskaper, samhällets roll är att förmedla information så att medborgarna själva motiveras att ställa om sin livsstil. Jordens resurser tryter och var och en uppmuntras att iaktta återhållsamhet.

Landskapet skall vara ett föredöme – All verksamhet som bedrivs av den offentliga sektorn skall ta hänsyn till att jordens resurser är ändliga och all verksamhet bör därför "miljökonsekvensbedömas". Genom att upprätta miljöplaner och göra "miljökalkyler" över den egna verksamheten ökas insikterna om verksamheternas miljöpåverkan

Lagstiftning är styrmedel för en hållbar utveckling – olika intressen skall vägas in i lagstiftningen och konsekvenser klargöras. Lagarna skall vara tydliga och klara så att de blir enkla att efterleva.

Mera morötter i miljöpolitiken – enskilda människor och företagare måste anpassa sitt agerande och sina verksamheter efter krav som ställs för att skydda miljön. Med olika åtgärder kan landskapet uppmuntra medborgare att sträva efter en miljömässigt hållbar verksamhet.

Landskapet skall vara motorn i utvecklingsarbetet - Faktainhämtning, uppföljning och forskning leder arbetet vidare så att det offentliga i samarbete med andra aktörer förbättrar sina metoder att uppnå en hållbar utveckling.

En Miljödelegation leder arbetet – Miljöfrågor är gränsöverskridande och arbetet bör ledas av en bred organisation där olika politikområden är representerade.

KONKRETA ÅTGÄRDER

Åland de goda exemplens Ö

Åland skall bli ett föredöme genom att vidta olika åtgärder för miljöanpassad verksamhet. Med en mer medveten och systematisk satsning på innovation, forskning och teknik kan Åland bli en föregångare. Det krävs omfattande åtgärder för att komma tillrätta med de luftburna utsläppen och klimatförändringen. Med samlade åtgärder, uppföljning och mätning av effekterna kan Åland bli ett föredöme som kan användas som ett argument för landet som helhet i kontakterna till andra länder vad gäller växthuseffekten men också som PR för landskapet.

Klimatmål

För landskapet utarbetas en plan för hur vi skall leva upp till Kyoto protokollets mål, samt EU:s klimatmål 2020 om att minska koldioxidutsläppen med 30 % .

Miljöskatter

Åland verkar för att miljövänlig teknik premieras genom skatteförmåner, antingen i samarbete med riksmyndigheterna eller genom att behörigheten inom området överförs på landskapet.

Behörighet över bränsleskatten och bilskatten möjliggör ett eget system med skatteförmåner för miljöanpassade drivmedel och bilar.

Marinekologisk forskning

Högskolan på Åland utvidgar, i samarbete med andra högskolor och organisationer, utbildningen till att omfatta även marinekologi. Forskning inom området inleds parallellt. Skolfartyget Mikael Sars används, förutom inom den nautiska utbildningen, även av studerande och forskare inom den marinekologiska inriktningen. Forskningen berör främst det marina ekosystemet i havsmiljöerna kring Åland.

Forskningen kan också innefatta mer miljötekniska områden inom marinekologi såsom möjligheterna att skörda alger och vass ur vattendragen samt utreda vilka möjliga användningsområden dessa produkter kan få som energikällor eller som gödning av jordbruksmarker.

Miljöturism

Åland utvecklas till ett forsknings- och innovationsområde för miljöteknik med målet att väcka omvärldens intresse och skapa förutsättningar för nya tillverkningsföretag.

"Miljöturism" blir ett begrepp och människor besöker Åland för att uppleva innovativ miljöteknik tillämpad i vardagssamhället.

Miljöanpassad upplevelse- och naturturism uppmuntras. Kryssningar med segelfart kan utvecklas och bli ett ännu större varumärke för Åland.

Miljövänliga bränslen

I framtiden tankar de åländska bilisterna miljövänligt.

Utvecklingen sker stegvis genom att etanol blandas i bensen i stigande grad i takt med att tekniken utvecklas.

Etanol som tillverkas i landskapet kan bli en exportprodukt.

Vätgas och metangas tas i bruk som drivmedel.

Ålands Teknologicentrum utvecklar sin kompetens inom området och deltar med att utveckla tekniken och handleda företagen.

Dieseldrivna fordon kan drivas med bio-olja som med dagens teknik även kan produceras småskaligt och lokalt.

Moped, gräsklippare, motorsågar och liknande maskiner drivs med alkylatbensin.

Privata aktörer uppmuntras att utveckla distributionen.

Offentliga sektorn, privata bränsletillverkare och bränsledistributionsföretag inleder samarbete för att påskynda övergången till miljövänliga drivmedel.

Kollektivtrafiken

Kollektivtrafiken utvecklas i större utsträckning så att den blir ett verkligt alternativ till bilen.

I kollektivtrafiken används miljövänliga fordon och miljövänligt bränsle. Kollektivtrafik kan även vara uppsamlingstrafik med taxi till busslinjerna och beställningstrafik enligt fastställda tidtabeller med stor taxi.

Vindkraft

Åland har goda förutsättningar att utveckla vindkraften för att minska beroendet av icke förnyelsebara och miljöförstörande energikällor.

Vindkraftsutvecklingen uppmuntras och en översiktlig planering ligger till grund för fortsatt utbyggnad av vindkraftsparker. Med planeringsinstrumentet tillgodoses olika intressen och motsättningar undviks.

Vätgas

I Ålands teknologicentrums regi inleds ett forskningsprojekt med syftet att använda vindkraft för att bryta väte ur vatten. Vätgasen används som energikälla inom olika delar i samhället. Åland, ett mikrosamhälle, är ett fungerande testområde där den nya miljötekniken kan utprovas småskaligt och till olika ändamål.

Ett lyckat forskningsresultat kan leda till att det åländska energibehovet tillfredsställs lokalt och med förnyelsebara energikällor. Vid sidan av forskningen kring vätgas utvecklas användningen av andra förnyelsebara energikällor så som vind, våg och solenergi, produktion av bioenergi ur jord- och skogsbruk samt avfall.

Bioenergi

Landskapet skall sträva efter att bli oberoende av fossila energikällor och öka användningen av biobränslen.

Landskapet bidrar till att utveckla bioenergin inom lantbruket och skogsbruket.

På gårdar med djurhållning uppmuntras användning av metangas som energikälla.

Användningen av bränsle från skogen kommer att öka. Biobränslen inom skogssektorn skall även i framtiden tas tillvara via GROT (Grenar och Toppar), från förnyelseytor samt tillvaratagande av energivirke från ungskogar.

Användning av biobränslen för både privata, industrier samt kommunala anläggningar uppmuntras.

Rådgivningen till företagare och entreprenörer förbättras.

Åland ett Ö -land!

Som ö-bor är vi helt beroende av snabba och effektiva transporter.

Sjöfartens och flygtrafikens miljöpåverkan måste genom tekniska åtgärder minimeras.

Landskapet har ett övergripande ansvar att genom lagstiftning och andra åtgärder styra transportindustrin i en mer miljöanpassad riktning.

Siöfart

Frakttrafik och passagerarfärjor skall drivas med bästa tillgängliga teknik. Lågsvavligt fartygsbränsle, katalysatorer, vatteninsprutning i bränsle, kvävereduktion och andra miljövänliga tekniker ställs som krav för trafiken till och från Åland och styrs med miljögraderade hamnavgifter som är verkligt kännbara. Landskapsregeringen arbetar för att farledsavgifter i landet miljöanpassas.

Landskapsregeringen utreder konsekvenserna av lagstiftning som styrmedel för att främja bästa tillgängliga miljöteknik.

Landskapets transporter

Landskapet föregår med gott exempel genom att i sin egen landskapsfärjeflotta, liksom i andra av landskapet ägda transportmedel, tillämpa bästa tillgängliga miljöteknik och småningom övergå till miljövänliga drivmedel. Miljöplaner och miljökalkyler upprättas.

Flygtrafik

På olika sätt skall landskapet i samarbete med andra ställa högre krav på att flygbolag utnyttjar bästa tillgängliga miljöteknik och miljöanpassat bränsle. Mariehamns flygfält skall vid driften, t.ex. snöröjning och avisning använda ekologiskt hållbara metoder. Landskapet initierar en miljöplan för flygfältet.

Hamnar

Hamnarna skall kunna erbjuda miljövänliga lösningar att motta sopor, avloppsvatten, spillolja och spillvatten från fartyg. Lagstiftningen kräver att avloppsvattnet från fritidsbåtar omhändertas vid gästhamnar och andra småbåtshamnar. Landskapsregeringen skall medverka till att förverkliga målsättningen.

Åland - mångfaldens Ö

Åland är de många öarnas landskap. En fortsatt satsning för Hela Åland – mångfaldens öar, betyder en fortsatt satsning på de olika regionerna vilket möjliggör en fortsatt fast befolkning på många av öarna. Människors aktiviteter som är i samklang med naturen tryggar vår natur- och kulturmiljö.

Öppna landskap

Jordbruket och djurhållningen har stor betydelse för det öppna landskapet..

Biologiska mångfalden

Det öppna landskapen tryggar många arters överlevnad. Landskapet har ett ansvar att bevara och skydda biologiskt värdefulla miljöer och biotoper. Landskapets naturskyddsområden skall skötas och kan vid behov utökas för att säkerställa ett skydd för framtiden

Våtmarker som kvävekälla

Våtmarker eliminerar förutom kväve från jordbruket även föroreningar som sprids från luften. Landskapet skall uppmuntra anläggandet av ändamålsenliga våtmarker.

Skyddsvärda miljöer

Landskapets skyddsvärda områden sköts också i fortsättningen på ett tillfredsställande sätt. Förnyade inventeringar av kultur- och naturmiljöer bör genomföras för att öka medvetenheten om utvecklingen och ge underlag för åtgärdsförslag.

Åland en hälso - Ö

Vi kan bli bättre på att ta tillvara våra resurser på ett hållbart sätt. Jord och vattentillgångar samt ett gynnsamt klimat ger oss möjligheter att producera råvaror som är hälsosamma och som håller en hög kvalitet; det kan vi göra med ännu större hänsyn tagen till miljön. I framtiden skall Åland framhållas som ett hälsoområde där livsmedel av hög kvalitet produceras.

Jordbruksprodukter

Nära producerade jordbruksråvaror är en tillgång för den enskilda konsumenten. Jordbruksprodukterna är också en viktig exportvara för landskapet. Jordbruket bidrar till att upprätthålla den öppna landskapsbilden och till bevarandet av den biologiska mångfalden. Genom att undvika långa transporter som i sig är miljöpåverkande uppehålls också en högre kvalitet på produkterna. Jordbrukets negativa miljöpåverkan härleds från övergödning och läckage av bekämpningsmedel och målet är ytterligare minskad miljöbelastning från jordbruket.

Integrerad produktion

Genom en noggrann analys av jord och uppföljning av skadegörare kan utnyttjande av konstgödsel och bekämpningsmedel hållas på en nivå som baseras på det verkliga behovet. Systemet omfattar även rutiner för ökad produktsäkerhet och säker arbetsmiljö.

Kretsloppsjordbruk

Landskapet skall uppmuntra att flera jordbruk gemensamt bildar kretsloppsenheter. Kretsloppstänkande i jordbruk och livsmedelskedjan skall uppmuntras.

Miljövänligt och ekologiskt jordbruk

Landskapet skall medverka till att flera jordbruksfastigheter inriktar sig på miljövänlig produktion. Landskapets marker arrenderas ut till miljövänlig produktion och landskapets inrättningar övergår stegvis till ekologiskt producerade råvaror och produkter.

Miljöstödet

Miljöstödet skall användas för miljöförbättrande åtgärder såsom bevarandet av öppna landskap, minskat näringsläckage och minimal eller ingen användning av kemiska bekämpningsmedel.

Bekämpningsmedel

En målsättning är att användning av bekämpningsmedel successivt skall minska med hjälp av bättre teknik och utveckling av alternativa metoder. Regelverk för användning av bekämpningsmedel bör ses över bland annat så att hänsyn tas till att det finns skyddsavstånd till vattendrag, bostadshus och hemträdgårdar. Bekämpning bör genomföras i vindstilla väder.

Förädling av livsmedelsprodukter

Landskapet uppmuntrar utvecklingen av förädlingsindustrin, särskilt stöds företag som förädlar ekologiska produkter.

Bioenergi

Målsättningen är att förbättra lantbrukets möjligheter att öka den egna användningen av bioenergi samt tillgodose en ökad efterfrågan av energigrödor.

Fiskeindustrin

Fisk är en viktig livsmedelsråvara för det åländska samhället, för konsumenter och för export. Flera utredningar ger vid handen att fisk är en hälsosam föda samtidigt som energiåtgången för att ta fram produkten hålls på en låg nivå. Betydelsen av den åländska vildfisken kringkärs, bland annat av olika åtgärder som vidtas på EU nivå. Ett gemensamt och globalt hot är att vildfisk riskerar utrotning på grund av fiskemetoder som leder till utfiskning av haven.

Minskad tillgång på vildfisk ökar efterfrågan på odlad fisk samtidigt som odlad lax är hälsosam och rekommenderas som en regelbunden föda. Eftersom fiskodlingar bidrar till övergödningen av havet skall samhällets åtgärder inriktas på att under en tillräckligt lång övergångsperiod söka lösningar för en fortsatt utveckling av ett mera hållbart vattenbruk.

Vildfiskets fortbestånd

Insatser för att rädda och återställa den vilda fiskens livsbetingelser effektivteras i samråd med övriga Östersjöländer.

Miljökontrollprogram

Landskapets kontroll av vattenbruket bör förbättras så att det baserar sig på verkliga förhållanden och mäter relevanta miljöparametrar. Landskapet stöder parallellt fiskodlarnas eget projekt som strävar till att förbättra miljökontrollen vid produktionsenheterna

Kompetenshöjande projekt

Landskapet bidrar till kompetensutveckling inom fiskodlarbranschen genom utbildning och olika former av kunskapsinhämtning. Miljövänliga innovationer, teknikutveckling och -användning uppmuntras från samhällets sida.

Fiskrens som biobränsle

I landskapet vidtas åtgärder som leder till att avfallsprodukter från fisket och vattenbruket; fiskrens, död fisk; tillvaratas i anläggningar för biobränsle. Utvecklingen av biobränsleproduktion på Åland genomförs i samarbete med annan utveckling inom området.

Odlingsenheters placering

För att få ett optimalt foderutnyttjande är det viktigt att fiskodlingarna är placerade på platser med god vattenomsättning. Landskapet skall med övergripande planering som instrument peka ut de mest lämpade platserna och också därmed väga olika intressen mot varandra.

Musselodling

Landskapet uppmuntrar olika utvecklingsprojekt som t.ex. försök att utnyttja blåmusslan som reningsverk. Vid skörd av musslorna avlägsnas näringsämnen från havet samtidigt som musslan är en ny produkt för marknaden.

Ökad fokus på fiskhälsa

Landskapet medverkar i projektarbete kring fiskhälsa generellt samt motverkande av sjukdomar. Ökad fiskhälsa och förebyggande av sjukdomar minskar kemikalieanvändningen vid fiskodlingarna.

Åland, kvalitativ livsmiljö

Vi som väljer Åland som bostadsort väljer samtidigt att leva i ett tryggt och välorganiserat samhälle. Satsningar på de olika regionerna har skapat möjligheter till ett spritt boende, vilket i sin tur ställer höga krav både på samhällets och de privatnas boendepanering och åtgärder.

Livskvalitet

Åland erbjuder en trygg och ren livsmiljö. Alla har tillgång till vår unika natur- och kulturmiljö och till näraproducerade hälsosamma livsmedel. En fortsatt god utveckling förutsätter en varsam användning av och en satsning på vår livsmiljö. Också kommande generationer skall ha tillgång till ett rent dricksvatten. Skyddet av befintliga och eventuella framtida vattentäkter fortgår.

Planering

För en god resurshantering och för att väga olika intressen mot varandra krävs en övergripande samhällsplanering. Samhällsplaneringen skall handhas av landskapet för att bli effektiv och övergripande.

Boendemiljö

Lagstiftningen skall moderniseras så att boende- och inomhusmiljön, både inom det privata och det offentliga, blir bättre miljöanpassad och hälsomässigt trygg.

Planeringsinstrumentet skall utnyttjas för att klargöra lämpliga boendemiljöer och områden.

Problemen med de s.k. "sjuka husen" bör tas på allvar. Landskapsregeringen har, tillsammans med privata aktörer, ansvar för information och handledning.

Energisystem

Landskapet uppmuntrar genom informationsinsatser, kompetensutveckling och enskilda stöd omläggning av privatpersoners uppvärmningssystem så att förnyelsebara och miljövänliga energikällor allt mer tas i bruk.

Konsumtion

Kunskap leder till insikt som i sin tur leder till handling. Agenda 21 kontoret ges fortsatta verksamhetsförutsättningar eftersom en viktig del av miljöarbetet är attitydförändringar och kunskapsökning. Enskilda personers agerande i vardagen påverkar miljön, ökad kunskap leder till förändring i beteendemönstret.

Miljökvalitetsprogram både inom offentliga inrättningar och privata företag uppmuntras.

Avfallshantering

Varje konsument, återförsäljare och producent har ett ansvar för sin del av avfallsproduktionen. Genom att undvika onödiga emballage och genom att sortera och återanvända material kan alla bidra till att minska resursslöseriet.

Landskapet skall vara huvudman för avfallshanteringen så att alla kommuner och regioner i landskapet ingår i samma system. Ett landskapet underställt bolag sköter verksamheten. MISE och Problemavfall slås samman och utgör grunden för bolaget/organisationen. På så sätt tillvaratas de erfarenheter och kunskaper som vunnits i de två organisationerna.

Ändamålsenligheten och möjligheterna att förbränna sorterat och brännbart avfall utreds. Om utredningen visar att det finns fördelar med en förbränningsanläggning i landskapet vidtas åtgärder för att sätta igång projektet.

Avlopp

Ett omfattande arbete genomförs i landskapet för att minska näringsläckage från enskilda avlopp, målet är att minimera utsläppen enligt fastställda planer och metoder som anges i gällande lagstiftning. Satsningar skall i första hand göras på gemensamma lösningar för att en så hög reningsgrad som möjligt kan uppnås. Flerhushållslösningar prioriteras i regioner där de kommunala avloppssystemen blir för kostsamma.

Kommunerna på Åland bär huvudansvaret för att befintliga enskilda avloppsarrangemang restaureras samt att nya byggs. För att uppnå målet bör landskapsregeringen bistå kommuner och enskilda privatpersoner med extra personalresurs genom att en av miljöinspektörerna under de närmaste åren arbetar för att koordinera restaureringsarbetet.

Av regionala skäl stöds anpassningen av avloppssystemen i glesbygden.